

Giganci Nauki

<https://gigancinauki.pl/gn/biogramy/84358,Hobler-Tadeusz-Jozef.html>
2023-04-02, 01:39

Hobler Tadeusz Józef

HOBLER Tadeusz Józef (16 V 1899, Sambor – 19 III 1975, Gliwice), chemik, inżynier mechanik, współtwórca podstaw inżynierii chemicznej w Polsce. Syn Tytusa, sędziego Sądu Najwyższego w Warszawie, oraz Marii z Peltzów.

Po ukończeniu klasycznego gimnazjum we Lwowie, na początku 1917 H. podjął ochotniczą służbę wojskową w 1. pułku artylerii polowej Legionów Polskich. W X 1917 został skierowany do szkoły podchorążych. Po przegranej bitwie pod Kaniowem w 1918 został internowany przez wojsko austriackie w Bustihaza, a następnie wcielony do armii austro-węgierskiej i karnie przeniesiony na front włoski. Brał udział w walkach nad Piawą. W XI 1918 dostał się do niewoli włoskiej. Wówczas zgłosił się do armii polskiej tworzonej we Włoszech – Armata Polacca in Italia i na wiosnę 1919 został skierowany do pułku artylerii w armii gen. J. Hallera we Francji. W wojnie polsko-bolszewickiej walczył jako dowódca baterii 12. pułku artylerii polowej. W 1921 został zdemobilizowany w stopniu porucznika rezerwy.

Już w trakcie służby wojskowej H. podjął studia na wydziale mechanicznym Politechniki Lwowskiej. W 1924 uzyskał dyplom inżyniera mechanika, zdając egzamin dyplomowy z wynikiem celującym. Po studiach podjął pracę na stanowisku konstruktora w Hucie Zgoda w Świętochłowicach, następnie w 1925 zatrudnił się w Państwowej Fabryce Związków Azotowych w Chorzowie, w której zorganizował biuro konstrukcyjne. W 1926–30 brał udział w pracach związanych z budową Fabryki Związków Azotowych w Mościcach jako kierownik wydziału technicznego i biura konstrukcyjnego w powstających zakładach. Po kierunkiem H. opracowane zostały projekty instalacji do otrzymywania kwasu azotowego – na podstawie pomysłu I. Mościckiego, oraz konwersji gazu wodnego i azotanu amonowego – na podstawie własnych koncepcji H. Po uruchomieniu fabryki w Mościcach wyjechał

do Francji i w 1931 podjął pracę w biurze projektowym Dr Collett - Ingénieur Conseil w Paryżu. W 1932 biuro to weszło w skład firmy Hydro-Nitro, zajmującej się budową fabryk związków azotowych (z siedzibą w Genewie). H. pracował w firmie Hydro-Nitro do 1938 jako kierownik działu pochodnych amoniaku. Projektował i uruchamiał instalacje do syntezy amoniaku, kwasu azotowego i azotanu amonowego w wielu krajach europejskich, m.in. instalację do wytwarzania kwasu azotowego pod ciśnieniem z rekuperacją energii pod ciśnieniem, nazwaną metodą HNH (Hydro-Nitro-Hobler), zastosowaną we Włoszech i w Polsce, oraz instalację do produkcji azotanu amonowego z rekuperacją ciepła reakcji uruchomioną na Węgrzech. W tym okresie uzyskał 41 patentów w 18 krajach i dokonał swojego największego wynalazku, którym była ulepszona metoda produkcji kwasu azotowego, wyróżniająca się m.in. zmniejszonym zużyciem energii. Dzięki swoim dokonaniom, H. stał się znaną postacią w światowym przemyśle azotowym. Pod koniec 1938 objął funkcję wicedyrektora fabryki w Mościcach.

Po wybuchu II wojny światowej i ewakuacji personelu fabryki do Lwowa 1940-41 wykładał termodynamikę techniczną przy Katedrze Maszyn Ciepłych w sowieckim Lwowskim Inst. Politechnicznym. Po wkroczeniu armii niemieckiej do miasta ukrywał się do końca wojny w Rzędowicach w pow. miechowskim.

W IV 1945 H. zorganizował na potrzeby odbudowywanego przemysłu chemicznego Główne Biuro Inwestycji i Odbudowy w Gliwicach, które w 1948 zostało przekształcone w Przedsiębiorstwo Konstrukcji Aparatury Chemicznej „Pekachem”. Opracowywano tam projekty instalacji technologicznych, głównie na potrzeby przemysłu związków azotowych, oraz wytwarzania metanolu. Swoje dawne patenty H. oddał państwu bezpłatnie. Powstałe po II wojnie światowej instalacje do otrzymywania pod ciśnieniem technicznego kwasu azotowego oraz instalacje do wytwarzania roztworów azotanu amonowego były konstruowane według jego pomysłów.

Do 1949, z wyjątkiem okresu II wojny światowej, H. zajmował się praktycznie wyłącznie projektowaniem aparatury dla

przemysłu chemicznego. W 1949 został kontraktowym profesorem nadzwyczajnym wydziału chemicznego Politechniki Śląskiej w Gliwicach i objął kierownictwo Katedry Inżynierii Chemicznej. W 1954 został profesorem zwyczajnym. W 1955 otrzymał stopień doktora nauk technicznych. W 1956 katedra, którą kierował H., została przeniesiona na wydział mechaniczno-energetyczny (gdzie funkcjonowała pod nazwą Katedry Inżynierii i Konstrukcji Aparatury Chemicznej). W 1964 katedra ta powróciła na wydział chemiczny Politechniki Śląskiej. Stanowisko kierownika tej katedry zajmował do emerytury. H. doprowadził do powstania w 1958 r. Zakładu Inżynierii Chemicznej i Konstrukcji Aparatury PAN.

Był autorem oraz współautorem ponad 100 publikacji naukowych, autorem 11 książek oraz 12 wynalazków (opatentowanych w różnych krajach). Do jego najważniejszych publikacji należały: *Ruch ciepła i wymienniki* (1953, 6. wydanie 1986, przekład na język rosyjski) oraz *Dyfuzyjny ruch masy i absorbery* (1962, wznowienie 1976, przekłady na języki angielski, rosyjski oraz czeski).

Najważniejszym osiągnięciem dydaktyczno-organizacyjnym H. było stworzenie w Gliwicach szkoły inżynierii chemicznej. Kontynuatorami tej szkoły stali się jego wychowankowie, profesorowie J. Bandrowski, A. Burghardt, K. Kozioł, R. Krupniczka, K. Machej, F. Stręk, J. Zabłocki i T. Zaleski.

Za męstwo w wojnie polsko-bolszewickiej otrzymał dwukrotnie Krzyż Walecznych (1920) oraz Medal Niepodległości (1930). Za zasługi na polu zawodowym natomiast uzyskał m.in. nagrodę państwową I stopnia (1949), Sztandar Pracy II klasy, Krzyż Kawalerski (1945) i Oficerski (1959) Orderu Odrodzenia Polski oraz Złoty Krzyż Zasługi (1948). W 1954 został członkiem korespondentem, a w 1966 rzeczywistym PAN. Otrzymał także doktoraty honoris causa Leningradzkiego Inst. Technologicznego (1968) oraz Politechniki Śląskiej (1970).

SBTP (W. Plaskura, L. Sobolewski); Śródka.

M. Dąbkowska: *Chemiccy sami o sobie w 1957 roku*,
„Analecta. Studia i Materiały z Dziejów Nauki” 2011, nr 1; W.
Plaskura: *Tadeusz Hobler*, „Przemysł Chemiczny” 1975, nr 8;
tegoż: *Tadeusz Hobler*, „Chemik” 1975, nr 6; „Inżynieria
Chemiczna” 1975, z. 4 (nota biograficzna od redakcji).

Marcin Dolecki

[Poprzedni](#)
[Następny](#)